

PRACOVNÁ MIGRÁCIA RÓMOV: AKO JU OVPLYVŇUJE RODINA?

Konferencia Českej demografickej spoločnosti – 25. 5. – 27.5.2022

Autorka: Nikoleta Slavíková

1 ÚVOD (cieľ, výskumná otázka)

- Cieľom práce je zistiť do akej miery ovplyvňuje rodina rozhodovanie a rozhodnutie o pracovnej migrácii jednotlivca v rodine alebo viacerých členov rodiny.

MRQ1 Aké sociálnoekonomické faktory ovplyvňujú rozhodovanie a rozhodnutie, o pracovnej migrácii Rómov z pohľadu rodiny do zahraničia? Ako ovplyvnila rodina, prečo jeden Róm migruje a iný nie?

- Mechanizmus fungovania rozhodnutia a rozhodovania o pracovnej migrácii.
- Ovplyvňovanie členmi rodiny.
- Postavenie sociálnej roly v rozhodovaní, rozhodnutí o pracovnej migrácii.

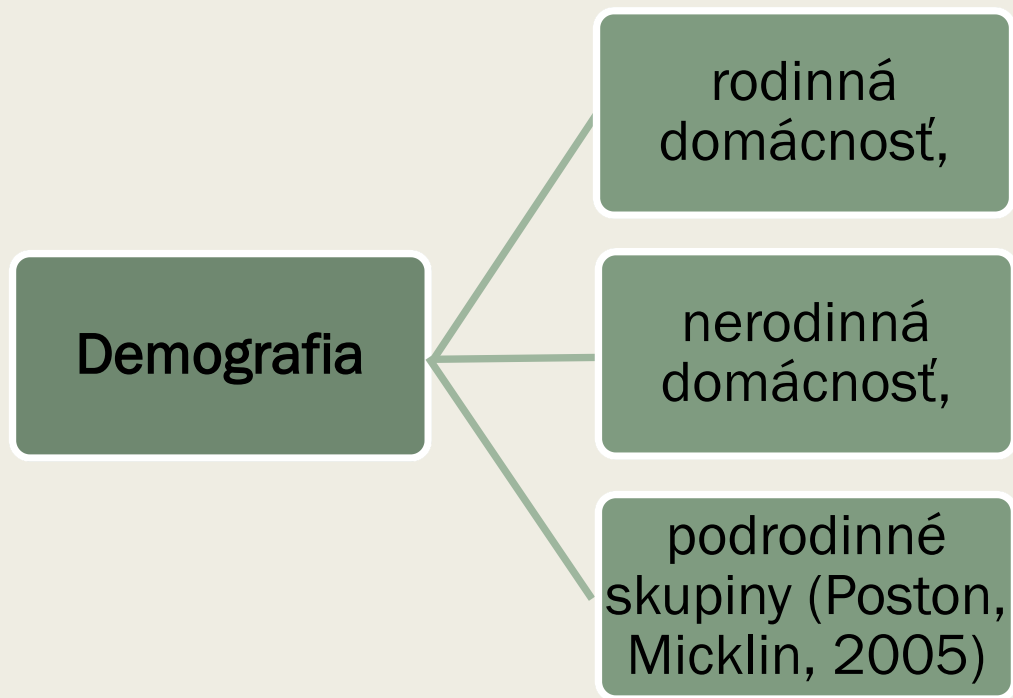
2 Teoretický rámec

Názov teórie	Rodina	Rozhodovanie a rozhodnutie o migrácii
Neoklasická ekonómia (makro teória)	X	X
Neoklasická ekonómia (mikro teória)	X	✓
Nová ekonomika migrácie	✓ minimalizácia rizika	✓
Teória duálneho trhu práce	X	X
Teória sietí	✓ súčasť migračných sietí	✓
Teória ašpirácii a schopností	✓ štruktúra, ktorá podporuje schopnosť ľudí robiť nezávislé rozhodnutia	✓

Vysvetlivky: X-nie je zahrnuté v teórii; ✓-je zahrnuté v teórii

Zdroj: vlastné spracovanie na základe Massey a kol., 1993; de Haas, 2021

Rodina vs. domácnosť

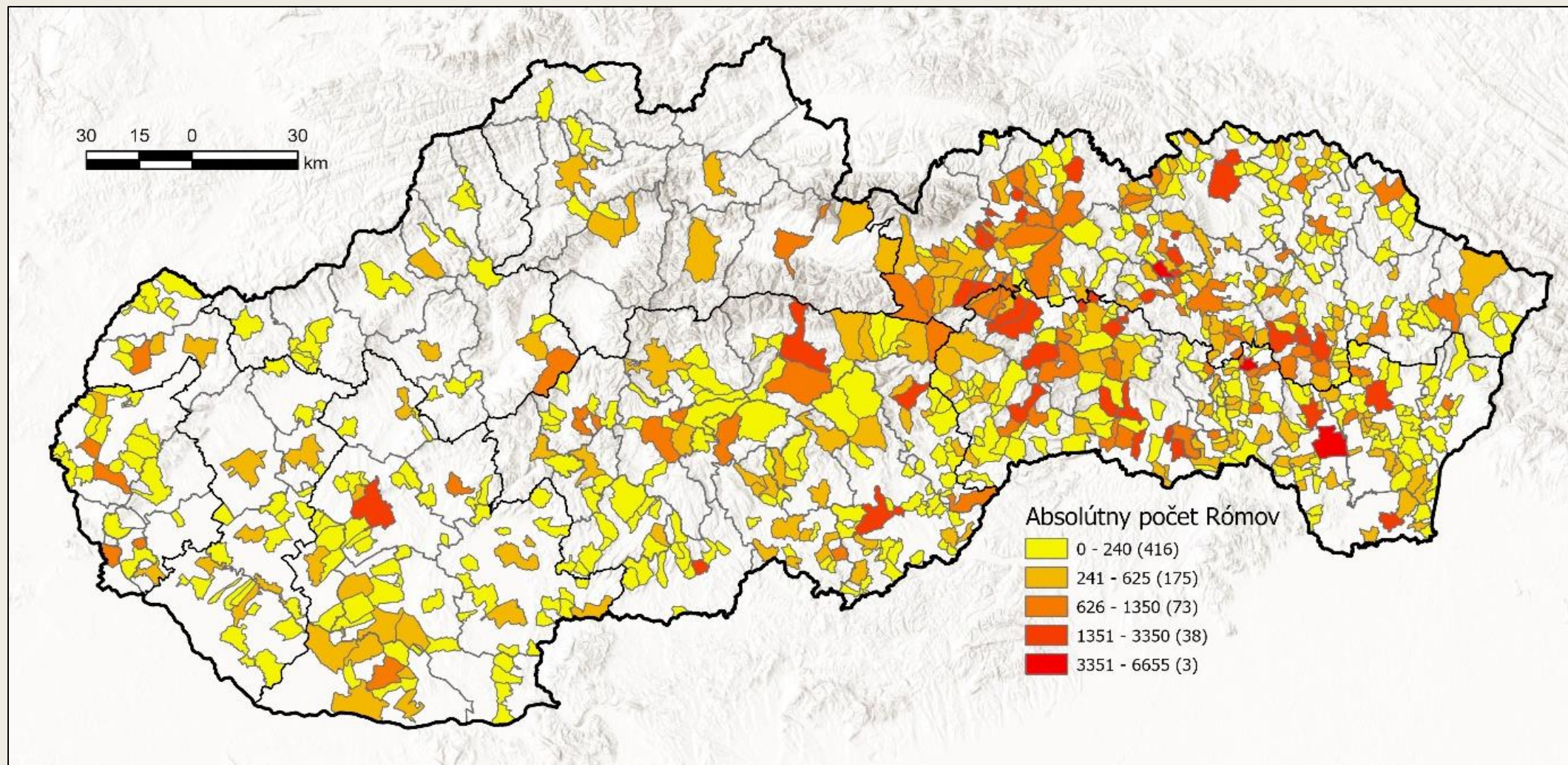
- **Rodina ≠ Domácnosť** (Newman, Grauerholz, 2002)
- „Členovia rodiny si v prvom rade poskytujú emocionálnu pohodu a podporu.“ (Kok, 2010).

2 Zhrnutie metodologického rámca

	Odborníci a odborníčky	Rodina
Vzorka	Pracujú s rómskymi rodinami	Muži a ženy; rodiny kde je (alebo migruje celá rodina) aj nie je migrant
Veľkosť vzorky	5 – 10 pracovníkov	10 – 20 rodín (20 – 40 respondentov)
Lokalita	Bude vybraná na základe parametrov	
Metóda	Pološtruktúrovaný rozhovor	Vignette (články z novín, fotky), pološtruktúrovaný rozhovor
Analýza	Kódovanie	

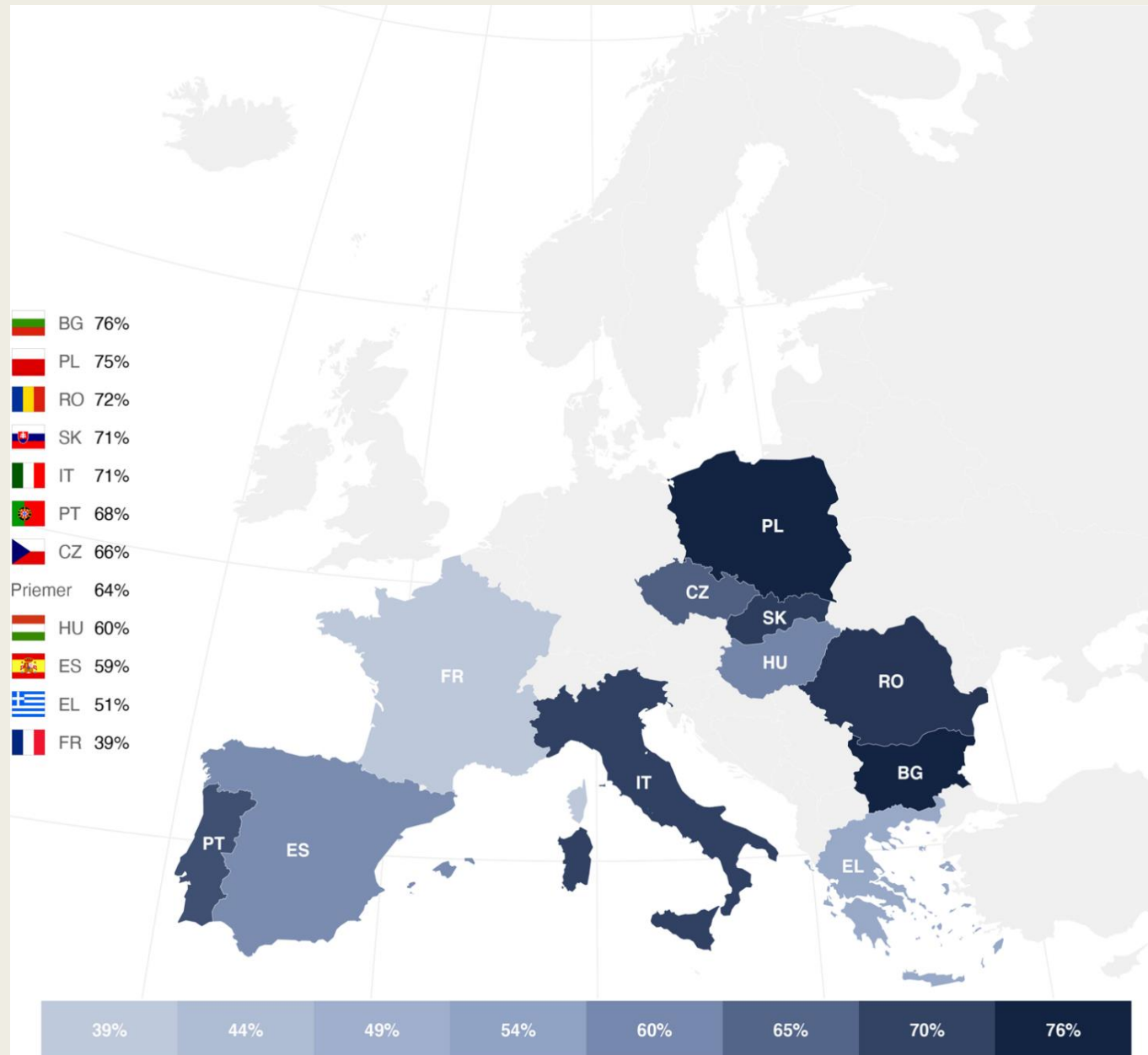
3 Situácia na Slovensku

■ 440 000 Rómov (Atlas Rómskych komunít, 2019)

Zdroj: dáta – vlastné výpočty na základe Atlasu Rómskych komunít, 2019; mapové vrstvy – vlastné spracovanie na základe ZB GIS 2021

3 Nezamestnanosť = nízke vzdelanie

- Vzdelanie pre nich nie je hodnota.

“Moji kamaráti nechodili a už robili a už majú dve deti a ja som chodil do školy a čo z toho mám? Nič, lebo aj tak nemám zamestnanie.”

- Problém vzdelávania detí – špecializované školy

“Riaditeľka na východe si sama robila zoznam detí, ktoré posunie do tej špeciálnej školy a ten rodič je na vine, lebo on je zákonný zástupca. Ja keď raz nesúhlasím, tak nedám tam to svoje dieťa.”

3 Slovensko – krajina, kde nemajú šancu

- Neochota zamestnávať Rómov (Kriglerová, Chudžíková, 2013; IFP, 2014)

“Niektorí si dávajú aj svoje vlastné požiadavky, že neberú ľudí z rómskej komunity.”

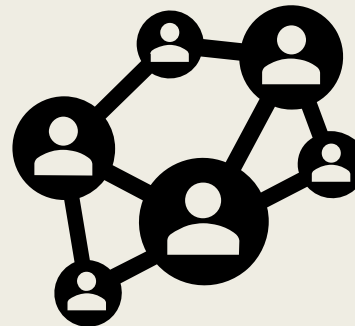
“Odrobili nejaké krátke obdobie a išli na PN-ku alebo vôbec neprišli do práce a nedali o sebe vedieť. Toto všetko sa ťahá kvôli nejakej skupine ľudí, ktorí ukázali zamestnávateľom, že sú nespolupracujúci, nie sú zodpovední, chýbajú im pracovné návyky, mesiac chodili do roboty a potom sa dali na PN-ku a toto všetko na nich vrhá zlé svetlo medzi zamestnávateľmi.”

- Neformálna práca (O'Higgins, 2012; Messing, 2013)

“Týmto niektorým ľuďom to začalo takto aj vyhovovať, pretože majú dlhy, majú exekúcie a ak prešli do pracovnoprávneho vzťahu, tak by ich ten exekútor hneď stiahol z tej mzdy a už to je pre nich také nevyhovujúce.”

“Oni síce odpracujú, ale nedostanú zaplatené a nemajú žiadnu právnu istotu, lebo nemajú zmluvu, nemôžu sa sťažovať a tak ďalej, čo doma spôsobí obrovské problémy, lebo ten živiteľ rodiny odíde s vidinou, že si polepší, ale on si pohorší.”

3 Prečo migrujú?

- Migračná sieť ako hlavný stimul migrácie (Massey a kol., 1993; de Haas, 2021)

“Odišli a zistili, že situácia v tom Anglicku alebo v Írsku je mnoho lepšia ako je u nás na Slovensku a oni akoby tí rodinný príbuzní alebo nejaký priatelia a kamaráti inšpirovali, že máš tam lepší život, lepšiu možnosť, väčšiu uplatniteľnosť, lepšie sa tam žije ako sa žije u nás na Slovensku.”

“Tým, že nejdú oficiálne zase nesú so sebou oveľa väčšie riziko, ale je tam ten systém toho rodinného nejakého fungovania, že však je to rodina, však ma neoklame.”

- Nepriaznivá sociálno-ekonomická situácia (Vidra, et. al., 2013)

“Bola to rodina, ktorá sa naozaj veľmi snažila u nás, ale prišiel taký zlom u nich, že exekútor im zobral bohužiaľ dom, lebo pán prišiel o prácu. Boli tam štyri maloleté deti. Teraz oni nemali a nevedeli, že odkiaľ, kam, ako či si nájsť nejaký útulok alebo niekde k príbuzným, tak odišli do Nemecka. Odišli do Nemecka, ale odišli ozaj s cieľom a vidinou zlepšiť svoj život, uplatniť sa v tom štáte na trhu práce, aby sa im lepšie žilo, aby nezostali na Slovensku bezdomovci.”

3 Dokáže migrovať každý?

- Nie všetci Rómovia sú schopní migrácie (de Haas, 2021).

“Ľudia po 50 už neodchádzajú, tí už ostávajú tu, lebo už vlastne nemajú potrebu ísť niekde preč, keď celý život žijú na našom území.”

Dôležité sú hlavne osobnostné predpoklady – odvaha na realizovanie migrácie (jazyk a financie).

- Chudobní nemigrujú (Pantea, 2013).

- *Aj chudobní migrujú, aby poberali dávky (ako celé rodiny) – impulzívne rozhodnutie.*
- *Majetnejší migrujú jednotlivo – dlhé rozhodovanie a premyslené rozhodnutie*

“Róm sa zbalí z jedného dňa na druhý a odíde.”

3 Migrácia – risk alebo zisk?

- Riskom sa snažia o zabezpečenie lepšieho života pre rodinu, ktorú nechali na Slovensku (Jackson, 2008, in: Grill, 2011)

„Rómovia nad rizikom nerozmýšľajú.“

„Pod' za lepším životom. Na Slovensku ťa nič nečaká.“

- Pozitívny alebo negatívny príklad pre komunitu?

“Ak to dokázal on, môžem to dokázať aj ja.”

„Žena neberie migráciu pozitívne.“

Odchádza muž alebo žena?

- Najčastejšia je práca otca v zahraničí, ktorá je dlhšia ako jeden rok, naopak práca matky, dcéry alebo syna je takmer na nule (Bahna, 2011).

“Nepresťahuje sa celá rodina do Bratislavy. Rodina ostáva v mieste bydliska, odchádza len partner a chodí na týždňovky, dvojtýždňovky domov.”

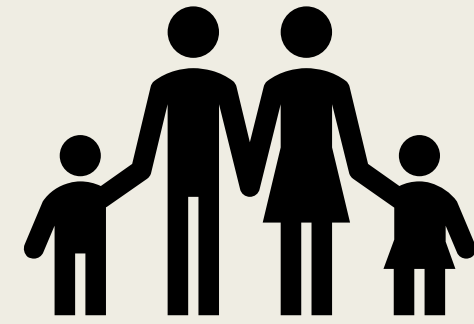
“Ženy chodia robiť cez agentúry do Rakúska opatrovatelky. Ale, čo mám skúsenosti z týchto rodín, tak už tam pomáhal starý rodič alebo nejaký príbuzný ak niečo treba a zas boli to hlavne ženy, ktoré už mali staršie deti.”

“Potreboval jej pomôcť nejaký príbuzný alebo nejaký sused. Oni nie sú zabezpečení. Nemajú doma obálku, kde je nejaký obnos peňazí.”

“Žiaden muž by nepustil robiť svoju ženu do zahraničia.”

“Manželka je nespokojná, lebo muž nie je doma. Finančne on tiež nemusí poslať tie peniaze, čiže oni chcú spojiť rodinu a potom hľadajú spôsob ako tú manželku dostať do toho Anglicka.”

3 Muž a žena v rodine

- Rómska rodina má striktne zadefinované sociálne roly (Žilová, Jankovičová, 2009; Liegéios, 1995).
- V rámci rodiny rozlišujeme dva druhy postavenia v rámci nej: autoritatívne alebo podriadené (Boyde, Grieco, 2003).

“Na 90% tak, že muž zavelí a ide sa.”

“Muž je nevyhnutná zložka rodiny.”

„Partneri medzi sebou si povedia. Nepýtajú sa kamarátov alebo príbuzných.“

4 Záver alebo pokračovanie výskumu

- Každá lokalita je špecifická
- Pracovnú migráciu Rómov nemožno simplifikovať
- Rodina ovplyvňuje rozhodovanie a rozhodnutie o migrácii

“Rodina je pre Róma všetko a všetkým.”

Použitá literatúra

- A. Mušinka a kol., 2003, Atlas Rómskych komúní, Regionálne centrum, ISBN 978-80-89263-18-9.
- De Haas, H. (2021). A theory of migration: the aspirations-capabilities framework. *Comparative Migration Studies*, 9(1), 1-35.
- Esping-Andersen, G., & Billari, F. C. (2015). Re-theorizing family demographics. *Population and development review*, 41(1), 1-31.
- Geoforum, 37(4), 565-580.
- Cherkezova, Stoyanka and Tomova, Ilona (2013) An Option of Last Resort? Migration of Roma and non-Roma from CEE Countries. UNDP, Available at: <http://www.eurasia.undp.org/content/dam/rbec/docs/Migration-of-Roma-and-Non-Roma-from-Central-and-Eastern-Europe.pdf>
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Kouaouci, A., Pellegrino, A., Taylor, J. E. 1993. Theories of international migration: A review and appraisal. *Population and development review*, 431-466.
- Matlovič, R. 2005. Geografia obyvateľstva Slovenska so zreteľom na rómsku minoritu. Prešov : Prešovská univerzita v Prešove. 2005. 332 s. ISBN 80-8068-348-4.
- Spittel, M. 1999. Testing network theory through an analysis of migration from Mexico to the United States (No. 99). University of Wisconsin–Madison.
- Vašečka, I., Vašečka, M. 2003. “Recent Romani Migration from Slovakia to EU Member States: Romani Reaction to Discrimination or Romani Ethno-Tourism?” *Nationalities Papers* 31 (1): s. 27 –45.
- Vidra, Zsuzsanna, ed. 2013. Roma Migration to and from Canada: The Czech, Hungarian and Slovak Case. CPS Books. Budapest: Central European University.
- Voicu, M., Popescu, R. 2006. Nașterea și căsătoria la populația de romi. In *Revista Calitatea Vieții*, XVII, (3-4).

ĎAKUJEM ZA POZORNOSŤ !

Kontakt:

nikoleta.slavikova@fses.uniba.sk

nikoleta.slavikova@savba.sk